

فرهنگ سازمانی
مبانی برارزش های اسلامی،

وینگره سلفی بازرسی و نظارت

ناصر دلیلی و کبر ولی پور

فوق
ثبات

تهیه کنندگان:

پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع)

و

سازمان عقیدتی - سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

معاونت تربیت و آموزش

سرشناسه :	ولی پور، اکبر، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدیدآور :	فرهنگ سازمانی «مبتنی بر ارزش های اسلامی» ویژه گروه شغلی بازرسی و نظارت/ نویسندگان: ناصر داودی، اکبر ولی پور؛ تهیه کنندگان: پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (علیه السلام)؛ سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع - معاونت تربیت و آموزش.
مشخصات نشر :	تهران: سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، انتشارات دفاع، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری :	۱۱۲ ص.
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۸۷۴۵-۳۱-۰۰
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
یادداشت :	عنوان دیگر: فرهنگ سازمانی «مبتنی بر ارزش های اسلامی».
یادداشت :	کتابنامه ص: ۱۰۹.
عنوان دیگر :	فرهنگ سازمانی «مبتنی بر ارزش های اسلامی».
موضوع :	فرهنگ سازمانی -- جنبه های مذهبی -- اسلام
موضوع :	Corporate culture -- Religious aspects -- Islam
موضوع :	رفتار سازمانی -- جنبه های مذهبی -- اسلام
موضوع :	Organizational behavior -- Religious aspects -- Islam
موضوع :	اقتدار -- جنبه های مذهبی -- اسلام
موضوع :	Authority -- Religious aspects -- Islam
شناسه افزوده :	داودی، ناصر، ۱۳۴۱ -
شناسه داده :	پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع)
شناسه گروه :	سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، معاونت تربیت و آموزش عقیدتی سیاسی
رده بنیادین لنگره :	سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، انتشارات دفاع
رده بندی دیویی :	۱۳۹۷ ۳۴۲۷۳۵۰۱/۱ BP
شماره کتابخانه :	۲۸۳۴/۳۹۷
	۵۳۹۸۵۱

دفاع

فرهنگ سازمانی «مبتنی بر ارزش های اسلامی»

ویژه گروه بازرسی و نظارت

تهیه کننده: پژوهشگاه علوم اسلام امام صادق (علیه السلام)
 به سفارش سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع - معاونت تربیت و آموزش
 نویسندگان: ناصر داودی، اکبر ولی پور
 ناظران فنی: مهدی حسینی و عباس یوسف زاده
 ناظر علمی: احمد شفیعی
 ناظر نهایی: عزت الله معتمد
 واپایش: سیدسعید کسایی
 سرویراستار: حسین قاسم حمزه ویراستار: نرگس محقق نجفی
 صفحه آرا: اسماء وصال طلب راوری

چاپ: مرکز خدمات فرهنگی مطهر
 نوبت و تاریخ چاپ: اول - ۱۳۹۷
 شمارگان: ۱۰۰۰ جلد بهاء: ۶۰۰۰۰ ریال
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۴۵-۳۱-۰۰

نشانی ناشر: تهران، میدان نوبنیاد، خیابان شهید لنگری، جنب اداره هواشناسی،

ساختمان شهید مطهری، مرکز نشر دفاع

کدپستی: ۱۶۹۳۶۱۴۳۳۹ تلفن: ۳۲۹۳۰۰۰۶

پست الکترونیک: nashrdefa@fatehnet.net

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار.....
۱۵	مقدمه.....
	درس اول: تعادل، کار و زندگی و پابندی به سنت‌های ایرانی - اسلامی و پرهیز از وادادگی فرهنگی
۱۹	۱-۱. مقدمه.....
۲۲	۲-۱. اهمیت و ضرورت تعادل در کار و زندگی.....
۲۵	۳-۱. راهکارهای ایجاد تعادل در کار و زندگی.....
۲۵	۱-۳-۱. اولویت‌بندی.....
۲۸	۲-۳-۱. برنامه‌ریزی.....
۲۸	۳-۳-۱. بهره‌مندی از هنر «نه» گفتن.....
۲۹	۴-۳-۱. شناخت نقش کار در زندگی و پذیرش واقعیت.....
۳۰	۵-۳-۱. منتقل نکردن مسائل کاری به محیط خانه.....
۳۱	۴-۱. علل و عوامل وادادگی فرهنگی.....
۳۱	۱-۴-۱. دنیاگرایی.....
۳۲	۲-۴-۱. عقب‌ماندگی علمی و صنعتی.....
۳۴	۳-۴-۱. عدم شناخت صحیح دین و خارج کردن دین از صحنه زندگی.....
۳۵	۴-۴-۱. قوم‌گرایی و نژادپرستی.....
۳۶	۵-۴-۱. عدم حفظ استقلال فرهنگی.....
۳۶	۵-۱. راهکارهای مقابله با وادادگی فرهنگی.....
۳۷	۱-۵-۱. شناخت فرهنگ و اهداف دشمن.....
۳۸	۲-۵-۱. نهادهای سازآموزه‌های دینی.....
۳۹	۳-۵-۱. تقویت و ارتقای بینش اعتقادی و سیاسی.....
۳۹	۴-۵-۱. احیای عزت نفس.....
۴۰	۵-۵-۱. مبارزه با روحیه تعجیل‌گرایی.....

- ۴۰-۵-۱. حساسیت به فرهنگ خودی و مهاجم ۴۰
- ۴۱-۵-۱. افزایش روحیه استقلال‌طلبی ۴۱
- ۴۲-۵-۱. پیشگیری از نفوذ عوامل فرهنگی دشمن ۴۲
- ۴۳-۵-۱. اقامه فریضه امر به معروف و نهی از منکر ۴۳

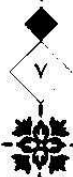
درس دوم: مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی و حفظ عزت و اقتدار سازمانی

- ۴۷-۱-۲. مقدمه ۴۷
- ۴۸-۲-۲. اهمیت و ضرورت بحث ۴۸
- ۵۱-۳-۱. تعاریف مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی به ارباب رجوع ۵۱
- ۵۲-۳-۱. تعاریف از یاری خدا ۵۲
- ۵۲-۳-۲. رستگاری در آخرت ۵۲
- ۵۳-۳-۲. برخورد با ائمه از کرام الهی ۵۳
- ۵۳-۳-۲. محبوبیت در پیشگاه خداوند ۵۳
- ۵۳-۳-۲. برطرف شدن غم و اندوه ۵۳
- ۵۴-۳-۲. ثواب جهاد در راه خدا ۵۴
- ۵۵-۴-۲. راهکارهای ارتقای روحیه مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی ۵۵
- ۵۵-۴-۲. غلبه بر خودمحوری ۵۵
- ۵۵-۴-۲. توجه نمودن به قیامت ۵۵
- ۵۶-۴-۲. امانت الهی دانستن همه امکانات و فرصت‌ها ۵۶
- ۵۷-۴-۲. اعتقاد به عبادی بودن کار ۵۷
- ۵۸-۴-۲. آگاهی دادن درباره اهداف سازمان ۵۸
- ۵۸-۴-۲. تأمین نیازهای مادی کارکنان ۵۸
- ۵۸-۴-۲. مشارکت دادن کارکنان ۵۸
- ۵۹-۴-۲. فرهنگ‌سازی ۵۹
- ۶۰-۴-۲. شایسته‌سالاری و گزینش افراد صالح ۶۰
- ۶۰-۴-۲. تشویق و تنبیه ۶۰
- ۶۱-۵-۲. الزامات خدمت به ارباب رجوع ۶۱
- ۶۱-۵-۲. عدم منت و آزار ۶۱
- ۶۲-۵-۲. خلوص نیت و پرهیز از ریا و شهرت‌طلبی ۶۲

۶۳	۲-۵-۳. دوری از افراط و زیاده‌روی
۶۴	۲-۶. آثار عزت
۶۴	۲-۶-۱. محقق کردن خواسته‌ها
۶۵	۲-۶-۲. عفو و گذشت
۶۵	۲-۶-۳. قانون‌گذاری
۶۶	۲-۶-۴. رهایی از شیطان
۶۶	۶-۶. استقامت و پایداری
۶۷	۲-۶-۶. امداد برای دیگران
۶۷	۲-۶-۷. رحمت و پرورزی به دیگران
۶۸	۲-۶-۸. نجات از ظلم و ستم و هلاکت
۶۸	۲-۶-۹. کسب اقتدار
۶۹	۲-۷. عوامل مؤثر بر حفظ و انباشتن منافع و اقتدار سازمانی
۶۹	۲-۷-۱. ارضای نیازهای اساسی‌تر
۷۰	۲-۷-۲. هماهنگی شناختی درباره سازمان
۷۰	۲-۷-۳. وجود عوامل بهداشتی
۷۰	۲-۷-۴. وجود عوامل انگیزشی
۷۱	۲-۷-۵. انتظار و امید به کسب اهداف
۷۱	۲-۷-۶. برابری داده‌ها و ستاده‌های شغلی و وجود عدالت سازمانی
۷۲	۲-۷-۷. انطباق اهداف کارکنان با اهداف سازمان
۷۲	۲-۷-۸. با اهمیت دانستن وظایف و مسئولیت‌ها
۷۳	۲-۷-۹. استقلال شغلی کارکنان
۷۳	۲-۷-۱۰. شفافیت وظایف شغلی و سازمانی

درس سوم: واقع‌بینی

۷۸	۳-۱. مفاهیم کلیدی بحث
۷۸	۳-۱-۱. واقع‌گرایی
۷۹	۳-۱-۲. آرمان‌گرایی
۸۰	۳-۲. کارکرد اتخاذ آرمان‌گرایی یا واقع‌گرایی
۸۴	۳-۳. روش پیشوایان دین اسلام در اتخاذ واقع‌گرایی

درس چهارم: اعتمادسازی

- ۱-۴. مفهوم‌شناسی اعتماد..... ۹۰
- ۲-۴. اهمیت و آثار اعتمادسازی..... ۹۱
- ۳-۴. راه‌های اعتمادسازی..... ۹۲
- ۱-۳-۴. قانون محوری و فسادستیزی..... ۹۲
- ۲-۳-۴. هم‌دردی و هم‌رنگی..... ۹۳
- ۳-۳-۲. مدیریت کریمانه و رأفت‌آمیز..... ۹۴
- ۴-۳-۱. صداقت و راستگویی..... ۹۵
- ۵-۳-۴. مخلف، وعده و مطابقت گفتار با کردار..... ۹۶
- ۶-۳-۴. تعاض و برقراری ارتباط با کارکنان..... ۹۷
- ۷-۳-۴. شتران‌گذار، اطلاعات..... ۹۷
- ۸-۳-۴. رفاه‌دوستی و برط و کردن دغدغه کارکنان..... ۹۸
- ۹-۳-۴. انتقادپذیری..... ۹۹
- ۱۰-۳-۴. اعتراف به اشتباه..... ۱۰۰
- ۴-۴. عوامل بی‌اعتمادی..... ۱۰۱
- ۱-۴-۴. یکسان نبودن ادعا و عمل..... ۱۰۲
- ۲-۴-۴. تقدم منافع فردی بر منافع مشترک..... ۱۰۲
- ۳-۴-۴. جلوگیری از تبادل اطلاعات..... ۱۰۲
- ۴-۴-۴. وارونه جلوه دادن حقایق..... ۱۰۲
- ۵-۴-۴. جمود فکری..... ۱۰۳
- ۶-۴-۴. قربانی کردن کارکنان..... ۱۰۳
- ۷-۴-۴. دروغ‌گویی..... ۱۰۳
- ۸-۴-۴. پنهان کاری نابجا..... ۱۰۴
- ۹-۴-۴. عدم مسئولیت‌پذیری..... ۱۰۴
- ۱۰-۴-۴. عدم ثبات شخصیت..... ۱۰۴
- ۵-۴. لزوم اعتدال در اعتماد..... ۱۰۵
- کتابنامه..... ۱۰۹

پیشگفتا

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءَ فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ (رعد: ۱۱).

البته خداوند سازشست، هیچ ملتی را تغییر نمی‌دهد، مگر آنکه آنها خود را تغییر دهند، و این است آنکه می‌گوید که خداوند به خاطر اعمال نادرست قومی اراده سوئی درباره آنها نکند، هیچ چیز مانع آن نخواهد شد و جز خدا سرپرستی نخواهند داشت.

فرمانده معظم کل قوا، حضرت امام خامنه‌ای (مد ظله العالی) هر جامی گوییم فرهنگ، مقصود ما از فرهنگ، یعنی فرهنگ انقلابی، فرهنگ اسلامی، یعنی ایجاد حرکت فرهنگی بر مبنای اسلام و بر مبنای ارزش‌های اسلامی و حرکت دادن جامعه، به معنای حرکت فرهنگی به سمت اهداف اسلامی، تقویت فرهنگ اسلامی و باور اسلامی و آداب اسلامی و اخلاق اسلامی و سنت‌های اسلامی؛ فرهنگ این است.^۱

براساس تعریف شورای عالی انقلاب فرهنگی، فرهنگ نظام‌واره‌ای از عقاید،

۱. سیدعلی حسینی خامنه‌ای، بیانات، در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۳/۰۳/۰۴.

باورهای اساسی، ارزش‌ها، آداب، الگوهای رفتاری ریشه‌دار، دیرپا و نمادها و مصنوعات است که ادراکات، رفتار و مناسبات جامعه را جهت و شکل می‌دهد و هویت آن را می‌سازد.^۱ بنابراین، فرهنگ‌سازی و پرداختن به فرهنگ سازمانی، که درواقع روح و آداب و سنن حاکم بر هر سازمانی است، از آن‌رو مهم است که موجب شکل‌دهی و جهت‌دهی رفتار کارکنان سازمان می‌شود. که امروزه، همه سازمان‌ها و نهادها وجود این روح ساری و جاری را که نحوه شکل‌گیری آن به عوامل گوناگون بستگی دارد، پذیرفته‌اند؛ بنابراین، تمام سازمان‌ها برای نیل به اهدافشان درصدد حاکم کردن فرهنگی مطابق با اهداف و خواسته‌های سازمانی‌شان هستند. وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح نیز نه تنها از این امر غافل نبوده؛ بلکه در راستای پاسداشت ارزش‌های انقلاب اسلامی، نخستین راهبرد طرح تحول و تعالی مناسباتی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح را «بهبود و اصلاح فرهنگ سازمانی، مناسباتی ارزش‌های دینی و انقلابی» معرفی کرده است.^۲

افزون بر این، در عصر حاضر که دشمنان مسلحانه و غیرمسلحانه و دین‌ستیز، با استفاده از انواع ابزارها و روش‌های شیطانی و غیراخلاقی، با کار جوانان و نیروهای انسانی توانمند کشور عزیزمان را با تهاجم‌های ضد فرهنگی و بی‌اخلاقی هدف قرار داده‌اند، پرداختن به موضوع فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های انقلابی و اسلامی میان نیروهای خدوم وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، اهمیت

۱. شورای عالی انقلاب فرهنگی، نقشه مهندسی کشور، مصوبه مورخ ۱۳۹۲/۰۳/۰۸.

۲. ابلاغیه معاونت توسعه مدیریت و برنامه‌ریزی راهبردی وزارت دفاع، به شماره ۴۸۴۰/۴۴/۹۴/۳۲۵۰،

مورخ ۱۳۹۴/۰۹/۱۳.

دوچندان می‌یابد، که البته نظرسنجی‌ها و نیازسنجی‌ها از نیروهای وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، بر این مهم تأکید می‌ورزد.

از این رو، معاونت تربیت و آموزش سازمان عقیدتی سیاسی ودجا، در راستای منویات فرماندهی معظم کل قوا^۱ و اسناد بالادستی و براساس نیازسنجی‌ها، ادامه سخن مباحث و شاخص‌های فرهنگ سازمانی را که سال ۱۳۹۶ مطرح شد، ضروری دانست. بنابراین، برآن شد برای آشنایی هرچه بهتر و بیشتر کارکنان وزارت دفاع با فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی و انقلابی و تقویت و بهبود آن در سازمان‌های ارشدمدار وزارت دفاع و اهتمام جدی نیروها نسبت به رعایت شاخص‌های فرهنگ سازمان انقلابی و اسلامی، با رویکرد کاهش ناهنجاری‌ها و افزایش بهره‌وری، بر ارزش‌های اسلامی را که ضروری است در سازمان‌ها و بین کارکنان وزارت دفاع، فرهنگ غالب تبدیل شود، با عنوان «فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی» بررسی نماید.

باتوجه به فزونی ارزش‌ها و شاخص‌های فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی، برای آموزش کارکنان پایور وزارت دفاع در سال ۱۳۹۷، سعی شده است در ادامه مباحث سال گذشته که بیش از بیست شاخص، از آن ارزش‌ها در کتاب «درآمدی بر فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی» آورده شد، شاخص‌هایی همچون: «تعادل در کار و زندگی، پایبندی به سنت‌های ایرانی - اسلامی و پرهیز از وادادگی فرهنگی، مسئولیت‌پذیری، پاسخ‌گویی و حفظ عزت و اقتدار سازمانی، واقع‌بینی، اعتمادسازی، پذیرش واقعیت‌ها و شهادت عذرخواهی، اقرار به اشتباهات، ساده‌زیستی و پرهیز از اشرافی‌گری، تبادل دانش و تجارب، اعتماد به نصرت الهی، تکبر و عدم تواضع بی‌جای خواهران، بردباری و شکیبایی

و سعه صدر، رازداری و حفظ اسرار، گشاده‌رویی و حمایت عاطفی، خودسازی و محاسبه نفس، اعتماد به نفس و خودباوری، عقلانیت سازمانی، نقادی منصفانه و مشفقانه، صداقت و امانت‌داری، عفو و بخشش، عمل‌گرایی، حفظ صیانت و کرامت نیروی انسانی، تقدم خشنودی خدا بر دیگران»، طرح و بررسی شده و در مجموعه کتاب‌های «فرهنگ سازمانی مبتنی بر ارزش‌های اسلامی» برای فراگیران بیین‌نود.

براین اساس، کتاب پیش رو در ده جلد، و هر جلد شامل چهار درس به تفکیک گروه‌ها، شغلی فراگیران به زیور طبع آراسته شده است؛ به گونه‌ای که از بین این شاخص‌ها شاخص‌های «تبادل در کار و زندگی و پایبندی به سنت‌های ایرانی - اسلامی و پرهیز از وارداتی‌گری» و «مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی و حفظ عزت و اقتدار سازمانی» در درس اول و دوم، به صورت مشترک برای تمام گروه‌های شغلی، ارائه شده است. «در دو درس دیگر، باتوجه به گروه شغلی مخاطبان، حداقل دو شاخص از ارزش‌های اسلامی یادشده، بررسی شده است. همان‌طور که اشاره شد، آنچه تدوین شد و به روی شما همکاران عزیز قرار گرفته است، حاصل تلاش جمعی اعضای کمیته عالی تربیت و آموزش و کارگروه‌های تخصصی متون و کانون اساتید این سازمان و نویسندگان و ناظران علمی و فنی پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع) است که از مجموعه نیازسنجی و نظرسنجی‌ها از کارکنان خدوم و شریف وزارت دفاع به دست آمده است و در کارگروه‌های تخصصی تدوین سرفصل‌های آموزشی، مشخص شده؛ در کمیسیون عالی تربیت و آموزش به ریاست نماینده مکرم ولی فقیه و ریاست محترم سازمان عقیدتی سیاسی ودجا حجت‌الاسلام والمسلمین محمدحسین قندهاری به تصویب رسیده است.

از این رو، لازم می‌دانم، از هیئت‌رئیسۀ محترم سازمان عقیدتی-سیاسی و دجا، اعضای کمیسیون عالی تربیت و آموزش، کارگروه‌های تخصصی متون و کانون اساتید این سازمان و نویسندگان فرهیخته و ناظران محترم علمی، فنی و نهایی معزز پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع) تقدیر و تشکر نمایم.

من الله التوفيق

معاون تربیت و آموزش

سازمان عقیدتی-سیاسی وزارت دفاع و

پشتیبانی نیروهای مسلح

مهدی حسینی

www.ketab.ir

